

Vad har du för svamp?

– Övning för elever i årskurs 1-6 (lärarhandledning)

I spelet "Vem där?" ska man genom smarta ja/nej-frågor lista ut vem av tjugo tecknade personer som medspelaren gömt. Här används samma spelidé med fotografier på fruktkroppar av skogslevande storsvampar.

Syftet med spelet är att träna observationsförmåga med hjälp av de fotografier som ingår och att utöka ordförrådet för hur variationen bland svamparna kan beskrivas. Spelet kan fungera både som introduktion eller som uppföljning efter svampjakt ute i skog och mark.

Praktiska tips

Förberedelser: Det behövs två spelplaner/elev. Den ena klipps isär och varje spelare får en spelplan och en bunt svampkort (d v s den ituklippta spelplanen).

Så här går spelet till: Båda spelarna tar varsitt "hemligt" svampkort ur bunten med kort utan att visa det för den andre. För att försöka lista ut vilken svamp medspelaren har gömt undan ställs ja/nej-frågor. Till exempel "-Är din svamp vit?". De svampar som går att utesluta efter ett svar kan täckas över med de lösa svampkorten (med baksidan uppåt).

Om spelet används som introduktion till svamp, utan att ha pratat om svampens byggnad innan, så kommer eleverna nog upptäcka ett behov av att utöka sitt ordförråd för att kunna ställa bra frågor. Låt eleverna spela en omgång och rita/visa sedan en bild på en fruktkropp och ta upp begrepp som fot, strumpa, hatt, hymenium, skivor, porer och åsar (se bild på nästa sida).

Valet av svampar

Svamparna på spelplanen är vanliga storsvampar i svensk skogsmark. De tillhör svampgrupper som kan vara bra att känna igen och har skillnader som går att beskriva med begreppen ovan. Två saker om svampar som kan vara bra att ta upp som breddning är att:

- Det finns många andra svampar än storsvampar (till exempel jäst och mögel på bröd)
- Bilderna visar fruktkroppar, men det mesta av svampen finns i mark/ved som mycel

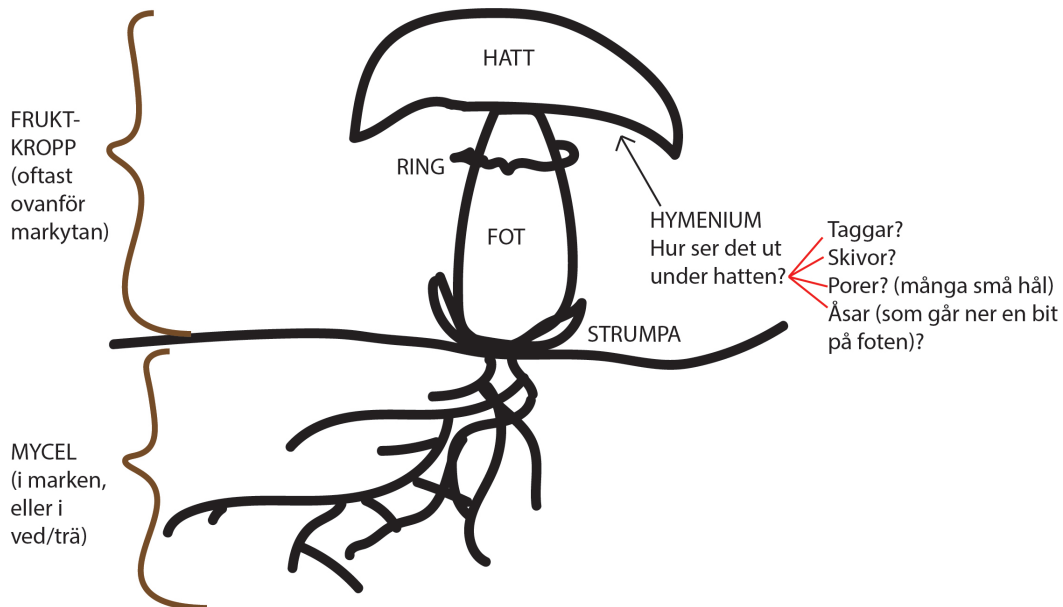
Ur Centralt innehåll för årskurs 1–3 och 4–6:

- *Djur, växter och svampar i närmiljön, hur de kan grupperas samt namn på några vanligt förekommande arter.*
- *Hur djur, växter och svampar kan identifieras och grupperas på ett systematiskt sätt, samt namn på några vanligt förekommande arter.*

Svamparnas anatomi

Den klassiska bilden av en svamp är den med hatt och fot. Under hatten finns olika strukturer som kan vara skivor, porer, åsar och taggar. Dessa strukturer kallas gemensamt *hymenium* och där bildas svampens sporer. I spelet finns även fingersvamp och röksvamp (kallas ibland buk-svamp) som saknar hatt. Fingersvampar bildar sporer i spetsen på "fingrarna" och röksvamp bildar sporer inuti själva fruktkroppen. Strumpa och ring är rester från tunna hinnor som skyddar fruktkroppen under utvecklingen.

Har din svamp en vit fot? Språkutvecklande undervisning

Kanske kan man tycka att det är onödigt att lära sig så många ord i biologin - men syftet med språket är ju att kunna kommunicera effektivt. Om man är överens om vad orden betyder kan man exempelvis snabbare få svar på sina frågor. Jämför dessa två dialoger:

- Har din svamp vit färg på det som sticker upp ur marken?
  - Menar du högst upp eller precis vid marken?
  - Jag menar närmast marken.
  - Men menar du i mitten på svampen eller det som är i kanten vid marken?
  - Vad menar du?
  - Precis vid kanten till marken är det lite vitt, men sedan är det nog inte det...
  - Äsch, jag menar ju högre upp isåfall, det som är som en pinne.
  - Aha, då svarar jag nog nej.
-
- Har din svamp en vit fot?
  - Nej.
  - OK!

Tips!

Det är här materialet går att hitta tillsammans med andra övningar på webbsidan:
<https://bioresurs.uu.se/resurser/organismvarlden-med-ekologi/fokus-pa-svampar/>